

ВІДРОДЖЕННЯ ЛЬОНАРСТВА В УКРАЇНІ – ШЛЯХ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ АПК

д.т.н., проф. **Кожушко Л.Ф., Щербакова А.С.**

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

Сучасний аграрно-промисловий комплекс є важливим сектором економіки України. Саме в АПК найбільше нерозв'язаних економічних проблем. Перед АПК України стоять великі і відповідальні завдання.

Економічні можливості аграрного сектора України використовується не повністю, частка у ВВП постійно зменшується (із 17% у 1995 році до 10,1% у 2011 році). Економічні реформи не забезпечують підвищення ефективності і продуктивності праці.

Розвиток АПК визначається процесами його ринкової трансформації та інтеграції у світову систему господарювання, в контексті яких постає питання забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції, у т.ч. продукції галузі льонарства. Льон-довгунець для України є стратегічно важливою сільськогосподарською технічною культурою. Від успішності функціонування галузі льонарства залежить відродження сільськогосподарських підприємств, а також текстильної та легкої промисловості.

В період переходу до ринкових умов функціонування підприємства галузі льонарства зазнали значних деструктивних змін, зокрема й через відсутність економічно обгрунтованої державної підтримки. Найгострішими проблемами льоносіючих підприємств нині є скорочення посівних площ під льоном, зниження його урожайності та якості льонопродукції, відсутність дієвої інфраструктури ринку і надійних та довготривалих економічних взаємозв'язків між різними сферами виробництва і переробки, неефективність каналів реалізації. Результатом зазначених процесів у галузі льонарства є втрата Україною сировинної бази для текстильної та легкої промисловості, неспроможність льонвиробників забезпечити внутрішній ринок високоякісними лляними тканинами й іншими виробами з льону, втрата лідерства на зовнішніх ринках збуту. Однак галузь має значний потенціал, реалізація якого сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності льонопродукції, відродженню галузі льонарства та її стабільному розвитку.

До основних причин занепаду галузі льонарства слід віднести: відсутність ефективної державної підтримки галузі, негативний для сільгоспвиробників диспаритет цін на матеріально-технічні ресурси та сільськогосподарську продукцію, який стихійно встановився в Україні, що призвело до фінансового банкрутства виробників. На загострення кризових явищ вплинув рівень зношення основних фондів, обладнання та засобів механізації, який перевищує 70-80%, відсутність машинобудівних підприємств з виготовлення машин і устаткування для вирощування, збору і переробки луб'яних культур.

Використовуючи метод екстраполяції тренду можна спрогнозувати, що при доведенні посівних площ льону-довгунця до рівня 1990 р. (за інших рівних умов), вже в наступному році можна отримати прибуток на рівні 211531,18 тис. грн.

Крім економічного результату при відродженні галузі льонарства можна досягти значного соціального ефекту. Загалом, соціальна ефективність – це відповідність результатів господарської діяльності основним соціальним потребам і цілям суспільства, інтересам окремої людини. Інтегруючим показником соціальної ефективності є частка товарів народного споживання в загальному обсязі виробництва за певний період, як правило, — за один рік. Відродження галузі льонарства в Україні забезпечить: зростання зайнятості населення, підвищення заробітної плати та доходів населення, збереження існуючих та створення нових робочих місць як в сільському господарстві, так і в переробному та промисловому секторах економіки, підвищення продуктивності праці і якості продукції на основі техніко-технологічного переоснащення галузі, покращення соціальної ситуації на селі, стабільність у роботі сільськогосподарських підприємств, підвищення рівня задоволення соціальних і духовних потреб населення тощо.

Загалом, для відродження галузі льонарства, необхідним є впровадження інновацій, приділяючи при цьому особливу увагу збереженню існуючого потенціалу та розвитку і підвищенню ефективності промислового виробництва продукції з льону. Перспективними напрямками відродження є створення нових, більш ефективних господарських структур, продукція яких має високий рівень конкурентоздатності на внутрішніх і зовнішніх ринках, а саме агрохолдингів, кооперативів, кластерів тощо. На основі інтеграції підвищується ефективність аграрно-промислового виробництва, а за рахунок добровільного об'єднання учасників, виробничий процес набуває нових характеристик і меж функціонування.

Вирішення проблеми стабілізації і відродження льонпереробної галузі України та її подальший інноваційний розвиток в умовах ринкових відносин можливий, якщо економічна політика з переозброєння галузі буде враховувати ряд найважливіших чинників, а саме: силу й активність конкурентної боротьби на ринку льоновмісних товарів, потенціал маркетингу, ефективність інноваційних ресурсозберігаючих технологій і, головне, впровадження новітнього високопродуктивного обладнання з високим рівнем автоматизації і механізації виробничих процесів.